

Mokradła dla naszej wspólnej przyszłości

Światowy Dzień Mokradeł 2025

Materiały Centrum Ochrony Mokradeł dla mediów i nie tylko

2 lutego 2025

Staw bobrowy w sąsiedztwie łąki kośnej w Bieszczadach. Fot. Andrzej Czech

KONWENCJA RAMSARSKA I ŚWIATOWY DZIEŃ MOKRADEŁ

Przypadająca na **2 lutego** rocznica podpisania międzynarodowej konwencji o ochronie mokradeł (jej pełna nazwa to “Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego”, potocznie nazywana jest Konwencją Ramsarską) obchodzona jest corocznie (od 1997 r.) jako Światowy Dzień Mokradeł (World Wetlands Day, WWD).

Konwencja Ramsarska to międzyrządowy traktat ustanawiający ramy dla ochrony i zrównoważonego użytkowania mokradeł oraz ich zasobów. Konwencja została przyjęta w irańskim mieście Ramsar w 1971 roku i weszła w życie w 1975 roku. Od tego czasu niemal 90% państw członkowskich ONZ ze wszystkich regionów geograficznych świata przystąpiło do niej jako strony Konwencji. Polska jest stroną Konwencji od 1978 roku. Do ośmiu ustanowionych w tym czasie w Polsce obszarów Ramsar doszły kolejne i dziś na terenie naszego kraju mamy 19 obszarów Ramsar o łącznej powierzchni prawie 153 tys. ha (<https://www.ramsar.org/>).

Polska, jako jeden ze 197 sygnatariuszy Konwencji, jest zobowiązana do ochrony i racjonalnego użytkowania występujących na terytorium naszego kraju mokradeł, przy czym szczególną ochroną należy objąć specjalnie wyznaczone mokradła o znaczeniu międzynarodowym.

TEMAT PRZEWODNI WWD 2025 – CZY TO MOŻLIWE, ŻE JAKOŚĆ NASZEGO ŻYCIA LEŻY W BAGNIE?

Konwencja Ramsarska definiuje mokradła szeroko, obejmując ochroną zarówno różnego typu podmokłe tereny lądowe, jak i wody śródlądowe oraz przybrzeżne wody morskie – tak naturalne, jak sztuczne. Do troski o mokradła obliguje nas także szereg innych krajowych i międzynarodowych dokumentów. Warto jednak rozumieć, dlaczego tak bardzo zależy nam na dbaniu o ich stan.

Wedle założeń Konwencji, każda z jej stron ma obowiązek chronić nie tylko mokradła umieszczone w "Spisie obszarów Ramsar", ale również inne cenne obszary wodno-błotne na swoim terytorium. Ważne jest jednak podkreślenie, że cenne mokradła to nie tylko takie, które są siedliskiem dla rzadkich gatunków – patrząc pod kątem "naszej wspólnej przyszłości", każde mokradło jest lub może być cenne ze względu na pełnione funkcje i „świadczony” człowiekowi usługi ekosystemowe.

Ochrona i odtwarzanie mokradeł to **kluczowy krok w osiągnięciu wielu Celów Zrównoważonego Rozwoju (Sustainable Development Goals = SDG)**:

➤ **Czysta woda i warunki sanitarne (SDG 6)**

Mokradła oczyszczają wodę i stabilizują jej dostępność, przeciwdziałając suszom. Ich ochrona gwarantuje dostęp do czystej wody dla milionów ludzi na całym świecie.

➤ **Zrównoważone miasta i społeczności (SDG 11)**

Naturalna zdolność mokradeł do pochłaniania nadmiaru wody zmniejsza ryzyko powodzi, poprawiając bezpieczeństwo życia – ma to szczególne znaczenie w miastach położonych w dolinach dużych rzek.

➤ **Działania w dziedzinie klimatu (SDG 13)**

Mokradła, a zwłaszcza torfowiska to ogromne magazyny węgla, a ich degradacja prowadzi do emisji gazów cieplarnianych, pogłębiając kryzys klimatyczny. Ochrona mokradeł jest jednym z najpilniejszych działań, zarówno dla ograniczenia zmiany klimatu, jak i adaptacji do niej.

➤ **Życie pod wodą (SD 14) i życie na lądzie (SDG 15)**

Mokradła są jednymi z najbogatszych ekosystemów, wspierających życie tysięcy gatunków. Ich utrata oznacza katastrofę dla globalnej bioróżnorodności.

➤ **Bezpieczeństwo żywnościowe i ekonomiczne (SDG 2 i SDG 8)**

Zdrowe mokradła wspierają lokalne rybołówstwo, rolnictwo i ekoturystykę, które są źródłem utrzymania dla milionów ludzi.

DEGRADUJĄC MOKRADŁA NISZCZYMY PRZYSZŁOŚĆ WŁASNĄ I INNYCH GATUNKÓW

Mokradła należą do najszybciej traconych ekosystemów. W Europie szczególnie zagrożonym typem mokradeł są torfowiska, których połowa została zniszczona wskutek zamiany na grunty rolnicze, plantacje leśne i kopalnie torfu. Polska jest niechlubnym liderem wśród niszczycieli tych ekosystemów – z ponad 85% osuszonych torfowisk plasujemy na 4. miejscu w Europie (więcej utraciły tylko Niemcy, Dania i Holandia). Jak do tego doszło? Od XIX wieku melioracje torfowisk były uważane za motor postępu, a usuwanie wody z krajobrazu uważano za podstawowy sposób pozyskania nowych gruntów rolniczych. Skutkiem tego są dziś susze, postępujące zanieczyszczenie wód (usunęliśmy bowiem oczyszczające je nadrzeczne mokradła) oraz emisje gazów cieplarnianych z rozkładu torfu, dorównujące w skali Polski emisjom elektrowni w Bełchatowie. W efekcie, żywność wyprodukowana na odwodnionych torfowiskach – w Polsce to głównie nabiał pochodzący od krów karmionych sianem z łąk na torfie – obciążona jest gigantycznym śladem węglowym. A torfowiska zanikają – wskutek odwadniania i rozkładu torfu ich powierzchnia obniża się o 1-2 cm rocznie. A że obszary te są wciąż traktowane według XIX-wiecznych paradygmatów, systemową odpowiedzią jest kontynuacja pogłębiania rowów i prac utrzymaniowych na rzekach – wpadliśmy w błędne koło spuszczenia wody z krajobrazu i wciąż się w nim kręcimy. Tymczasem naturalne torfowiska stały się jednymi z najrzadszych ekosystemów, a związane z nimi gatunki roślin, zwierząt i grzybów znalazły się na czerwonych listach gatunków zagrożonych wyginieciem.

„Naszą wspólną przyszłość” (przyrody i ludzi) niszczymy też eliminując z krajobrazu mokradła nietorfowe – np. tereny zalewowe rzek, które są najskuteczniejszym elementem ochrony przeciwpowodziowej, czy

budując zbiorniki zaporowe na rzekach, w efekcie uniemożliwiają migrację ryb na tarliska. Naukowcy i przyrodnicy, a wśród nich Centrum Ochrony Mokradeł, od lat stawiają sprawę jasno: kluczem do lepszej przyszłości jest natychmiastowe zaniechanie działań degradujących mokradła i rozpoczęcie ich odtwarzania na dużą skalę.

Łan wełnianki szerokolistnej na Bagnie Staw, Poleski Park Narodowy. Fot. Jan Kucharzyk

PALUDIKULTURA CZYLI BAGIENNE ROLNICTWO PRZYSZŁOŚCI

Jedną z dróg wyjścia z błędnego koła osuszania torfowisk dla rolnictwa jest paludikultura, czyli rolnictwo bagienne. Jest to zrównoważona produkcja rolna na ponownie uwodnionych torfowiskach. Nazwa powstała przez połączenie łacińskich słów *cultura* (uprawa, pielęgnowanie) i *palus* (bagno), i oznacza produkcję rolną na torfowiskach w warunkach, w których bogate w węgiel złoża torfu zostają zachowane. Wymaga to podniesienia i utrzymania wysokiego poziomu wód gruntowych. Paludikultura może oznaczać utrzymywanie podmokłych łąk z naturalną sukcesją roślinności, lecz również prowadzenie uprawy konkretnego gatunku roślin bagiennych, np. trzciny, pałki wodnej czy żurawiny. Choć bagienne uprawy nie są powszechne, jest sporo dostępnej wiedzy na temat agrotechniki, niezbędnego sprzętu czy technologii pozyskania biomasy. Większość tych doświadczeń zebrano w ramach projektów czynnej ochrony siedlisk przyrodniczych, badań naukowych i w gospodarstwach komercyjnych np. specjalizujących się w pozyskiwaniu trzciny na strzechy.

Rolnictwo bagienne to jedna z form zyskującego coraz większą popularność tzw. rolnictwa węglowego. Poza ochroną gleby, rolnicy mogą czerpać z niego dodatkowe zyski finansowe, sprzedając osiągnięte redukcje emisji gazów cieplarnianych. Paludikultura przynosi też inne korzyści dla rolników. Przede wszystkim zwiększa naturalną retencję wody w krajobrazie, ograniczając negatywne skutki suszy i powodzi. Mokre torfowiska mogą działać jak gąbka – spowalniają odpływ wody deszczowej, zwiększając jej ilość w glebie. Dodatkowo, w sąsiedztwie obszarów podmokłych klimat jest bardziej wilgotny i chłodniejszy. Parująca woda powoduje powstawanie rosy, mgieł i opadów deszczu. To wszystko przekłada się na ilość i jakość plonów na sąsiednich gruntach.

Biomasa pozyskana z paludikultury ma wysoki potencjał do zastosowania w gospodarce. Może być wykorzystywana m.in. jako biopaliwo, lecz także do produkcji papieru, opakowań oraz naturalnych

materiałów budowlanych. Na przykład specyficzna gąbczasta tkanka powietrzna pałki wodnej sprawia, że produkty z tej rośliny mają niezwykle właściwości izolacyjne – ich parametry są równe lub lepsze niż styropianu! Dodatkowo, wysoka odporność na wilgoć i pleśń, a także ogień, sprawia, że pałka to doskonały surowiec na płyty izolacyjne, meblowe i konstrukcyjne.

W lutym 2025 roku rozpocznie się projekt PaluWise finansowany z programu Horyzont Europa, w którym planowane jest założenie czterech dużych paludikulturowych gospodarstw demonstracyjnych w Polsce, Holandii, Finlandii i Wielkiej Brytanii. Polska część projektu obejmuje założenie około 50-hektarowej uprawy turzyc i pałki wodnej, a także badania i rozwój produktów z biomasy bagiennej. Krajowymi partnerami projektu są Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Instytut Technologiczno-Przyrodniczy – Państwowy Instytut Badawczy, Uniwersytet Warszawski, VestaEco Sp. z o.o. oraz Centrum Ochrony Mokradeł.

Uprawa pałki szerokolistnej, Meklemburgia-Pomorze Przednie, Niemcy. Fot. Wiktor Kotowski

BAGIENNE PODSUMOWANIE ROKU (LUTY 2024 – STYCZEŃ 2025)

Rok na mokradłach podsumowujemy od zeszłorocznego do tegorocznego Światowego Dnia Mokradeł. Niestety, dominują złe informacje, choć jest też parę światełek w tunelu. W poniższym tekście podajemy linki do wybranych materiałów prasowych i medialnych.

Zmiana klimatu przyspiesza, a jej skutki są spotęgowane degradacją mokradeł

Rok 2024 dał się zapamiętać jako czas, w którym rozpędzający się kryzys klimatyczny dotyka coraz silniej Polskę i Europę. Tak jak przewidywali naukowcy, zmiany klimatyczne doprowadziły do nasilenia się skrajnych zjawisk pogodowych i współwystępowania na niewielkich obszarach zjawisk pozornie wykluczających się – jak susza i powódź. Polskę środkową, wschodnią i północno-wschodnią nawiedziła latem jedna z najgłębszych susz w ostatnich latach, z wartościami klimatycznego bilansu wodnego sięgającymi **-200 mm**, co doprowadziło do wysychania na dużą skalę niewielkich rzek, uznawanych dotąd za cieciki stałe, oraz katastrof ekologicznych w tych **ekosystemach**. Na innych obszarach zanotowano gwałtowne opady, które skutkowały lokalnymi i regionalnymi powodziąmi. I tak 19 sierpnia 2024 na stacji Warszawa-Bielany stwierdzono opad dobowy 119,4 mm (poprzedni rekord został pobity prawie dwukrotnie), natomiast w dniach

12-15 września w Sudetach Wschodnich miejscami spadło od 400 do nawet 500 mm deszczu (ponad połowa rocznej sumy opadów), wywołując największą od 2010 roku powódź w dorzeczu Odry, która tylko w Polsce spowodowała śmierć dziewięciu osób i wyrządziła straty o wartości co najmniej kilku miliardów złotych. Zarówno susza, jak i powódź, oraz ich skutki ekonomiczne, były symptomem zmian klimatu – rosnących temperatur powodujących szybkie odparowywanie wody z łądów, jak i zmiany wzorców pogodowych i nasilenia częstości deszczów nawalnych. Ale nie ma też wątpliwości, że skutki tych zjawisk były spotęgowane przez degradację mokradeł i kontynuację odziedziczonego po poprzednim systemie sposobu gospodarowania wodą. Pomimo alertów suszowych i powodziowych, rowy odwadniające są wciąż pogłębiane, rzeki poddawane pracom utrzymaniowym, których głównym celem jest zapewnienie swobodnego spływu wód, a na terenach zalewowych i zagrożonych powodzią lokalizowane są inwestycje prywatne (mieszkaniowe, przemysłowe), czy publiczne (infrastruktura).

Mokradła w polityce: decydenci nie wywiązują się z obietnic

W obliczu tych wydarzeń, które pokazują dobitnie jak potrzebna jest niezwłoczna zmiana podejścia do mokradeł znamienne są zaniechania ze strony rządzących oraz decyzje, które sytuację mokradeł pogarszają.

Przede wszystkim, pomimo zawarcia w podpisanej jesienią 2023 roku umowie koalicyjnej zapisu o wdrożeniu programu [odnowy bagien i torfowisk](#), rząd wciąż nie ogłosił, opracowanej w 2021 roku na zlecenie GDOŚ, [strategii ochrony mokradeł w Polsce](#), do której przyjęcia i wdrożenia Polska jest zobowiązana jako sygnatariusz Konwencji Ramsarskiej i której projekt wskazuje ścieżkę wiodącą do obudowy i poprawy stanu mokradeł.

Decyzją zdecydowanie sprzeczną z deklaracjami ochrony i odnowy mokradeł, było [głosowanie Polski, wraz z grupą dużych państw UE, przeciwko unijnemu Prawu o Odbudowie Zasobów Przyrodniczych \(Nature Restoration Law, NRL\)](#). Co więcej, Polscy europarlamentarzyści, także ci z koalicji rządowej, należący do Europejskiej Partii Ludowej (EPL), doprowadzili do osłabienia zobowiązań NRL w zakresie odtwarzania torfowisk już na etapie prac nad tym dokumentem w Parlamencie Europejskim. O tym, że NRL jednak zostało przyjęte i co z tego wynika, piszemy dalej.

Kolejnym przykładem lekceważenia przez rząd wspomnianych zapisów jest [dążenie resortu rolnictwa do osłabienia ochrony mokradeł, a w szczególności użytkowanych rolniczo torfowisk we Wspólnej Polityce Rolnej \(WPR\)](#). W obecnej (2023-2027) perspektywie, aby otrzymywać płatności (w tym dopłaty bezpośrednie), rolnicy są zobowiązani do przestrzegania tzw. norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (w skr. GAEC). Jedną z tych norm (tzw. GAEC 2), której wdrożenie Polska odsunęła do roku 2025, dotyczy ochrony torfowisk i terenów podmokłych. Tuż przed wejściem w życie tej normy, 31 grudnia 2024 roku, rząd „wybił zęby” normie GAEC 2, wprowadzając w Planie Strategicznym WPR absurdalną definicję torfowisk jako obszarów z glebami zawierającymi co najmniej 60% węgla organicznego, a więc de facto zawężając ochronę torfowisk rolniczych do najlepiej zachowanych bagien, które wszak użytkami rolnymi zwykle nie są. Na odwadnianych od lat torfowiskach zawartość materii organicznej spada znacząco poniżej tej wartości. Dla porównania, w Danii norma GAEC 2 obowiązuje od 12% zawartości materii organicznej, a w Niemczech – od 15% ([opinia Państwowej Rady Ochrony Przyrody](#)).

Szokiem, nie tylko dla przyrodników były [destrukcyjne dla dzikiego Bugu działania Straży Granicznej, zmierzające do ograniczenia nielegalnej migracji przez wschodnią granicę](#). Wzdłuż tej jednej z ostatnich dzikich rzek w Europie zbudowano tzw. „zaporę elektroniczną”, składającą się z systemu połączonych podziemnymi przewodami kamer. Przy okazji wycięto wszystkie nadbrzeżne drzewa, wykazując się (naszym zdaniem) całkowitym brakiem zrozumienia funkcjonowania rzeki, [która wskutek erozji zapewne wkrótce podmyje pozbawione drzew brzegi wraz z „zaporą”](#).

Do wielkich rozczarowań zaliczamy też [brak zmian w zakresie gospodarowania wodami](#). Dziedzina ta nadal podlega Ministerstwu Infrastruktury (nie została przywrócona do Ministerstwa Klimatu i Środowiska), a sama praktyka zarządzania wodami, wbrew deklaracjom nowych władz Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, nie stała się bardziej proprzyrodnicza. Wyrazistym tego przykładem jest skandaliczna treść projektów tzw. planów utrzymania wód (PUW) oraz sposób procedowania konsultacji społecznych tych dokumentów, formalnie właśnie się kończących. Proponowane w PUW działania

utrzymaniu są w przeważającej większości kopią działań planowanych w, oprotestowanych przez organizacje broniące przyrody, PUW-ach z 2016 roku. Na dodatek, sposób prowadzenia konsultacji społecznych uniemożliwił stronie społecznej i ekspertom rzetelne odniesienie się do proponowanych działań ([stanowisko Centrum Ochrony Mokradeł](#), [opinia Państwowej Rady Ochrony Przyrody](#)).

W skali lokalnej torfowiska wciąż nie mają należytej ochrony, a organy odpowiedzialne za nią działają zbyt wolno i nieskutecznie. Dla nas największą stratą jest [dewastacja mechowiska w Starym Stręczynie](#), które w ciągu ostatniego roku niemal zniknęło wraz z wykopanym torfem oraz stanowiskami najrzadszych ginących i chronionych prawnie gatunków roślin. Ale to niejedyny przykład – wciąż otrzymujemy wiele doniesień o osuszaniu, zasypywaniu lub innym szkodliwym działaniom w ekosystemach bagiennych. By uznać szkodę w środowisku, decydenci domagają się wyników monitoringu „przed i po”, których z reguły nie ma – bo przyroda ginie szybciej, niż zdążymy ją opisać i zinwentaryzować.

Torfowisko w Starym Stręczynie na początku wydobycia torfu (maj 2023 r.). Dziś niewiele już z niego pozostało.
Fot. Jan Kucharzyk.

A z pozytywów?

...NRL jednak jest!

Chyba najważniejszą dobrą wiadomością roku jest to, że – pomimo sprzeciwu polskiego rządu – **Prawo o Odbudowie Zasobów Przyrodniczych jednak zostało przyjęte**. Zawdzięczamy to tylko determinacji „zielonej” austriackiej ministry ds. środowiska, Leonore Gewisser, która głosowała **wbrew stanowisku swojego rządu**. NRL to niewątpliwie przełomowy akt prawny w historii Unii Europejskiej, zobowiązujący kraje członkowskie do naprawy zdegradowanych ekosystemów, w tym m.in. do doprowadzenia 90% chronionych siedlisk przyrodniczych do dobrego stanu, poprawy funkcjonowania ekosystemów rolniczych, rzek, czy przyrody w miastach. Bezpośrednie odwołania do mokradeł dotyczą wielu siedlisk przyrodniczych, a także postulat poprawy uwodnienia części torfowisk użytkowanych rolniczo, w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych (ten zapis miał być komplementarny do wymogu ochrony torfowisk w WPR, przynajmniej w teorii zakazującej pogarszania stanu torfowisk), czy zapisów o przywróceniu ciągłości ekologicznej rzek. Ale to nie wszystko: odtwarzanie mokradeł jest też kluczem do wypełnienia innych zobowiązań NRL, jak przywrócenie siedlisk dla owadów zapylających, zwiększenie udziału bioróżnorodnych elementów w krajobrazie rolniczym, czy poprawa populacji ptaków krajobrazu wiejskiego.

... i nie będzie Siarzewa!

Świętować można w związku z **decyzją** Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, który 23 grudnia 2024 r. uchylił decyzję Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z 29 grudnia 2017 r. dotyczącą budowy stopnia wodnego na Wiśle poniżej Włocławka i odmówił określenia środowiskowych uwarunkowań realizacji tej inwestycji. W uzasadnieniu Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wskazał na uchybienia raportu oddziaływania tej inwestycji na środowisko, oraz uzasadnił, że proponowane działania kompensacyjne byłyby niewspółmierne w stosunku do szkód wyrządzonych przyrodzie poprzez budowę stopnia.

Nowe rezerwaty

Na koniec 2024 zaczęły się także pojawiać rozporządzenia regionalnych dyrektorów ochrony środowiska dotyczące powoływania rezerwatów przyrody zgłaszanych przez Lasy Państwowe w ramach akcji 100 rezerwatów na 100-lecie Lasów Państwowych. Do tej pory powołano ponad 60 rezerwatów, w tym wiele torfowiskowych i wodnych, np.:

- Dolina Rospudy im. prof. Aleksandra Sokołowskiego obejmujący część bagienną doliny Rospudy;
- Torfowisko Jezierzba, obejmujący torfowisko wysokie w Borach Tucholskich;
- Pyszne Torfy, czyli kompleks wodno-torfowiskowy koło Bytowa;
- Bagno Minta z kompleksem torfowisk i subborealnych świerczyn na torfie w Lasach Skaliskich;
- Dolina Zgniłej Strugi, chroniąca dolinę z płatami cennych mechowisk w rejonie Koszalina;
- Torfowisko Ustronie, obejmujące torfowisko mszarne koło Gorzowa Wielkopolskiego,
- Rezerwat Fidest, obejmujący płaty bagiennych lasów olszowych w Puszczy Kamienieckiej;
- Zamorze Pniewskie – torfowisko niskie ze stanowiskami lipiennika Loesela, położone na północny-zachód od Poznania.

Musimy jednak zaznaczyć, że lista ustanowionych rezerwatów jest wciąż znacznie krótsza od liczby zgłoszonych i konsultowanych przez przyrodników rezerwatów. Np. w województwie mazowieckim powołano do tej pory jedynie dwa rezerваты z 26 konsultowanych.

Jako że od lat szczególnie bliska nam jest ochrona torfowisk w Dolinie Rospudy, musimy zaznaczyć, że na razie rezerwat objął swoimi granicami tylko część rozległego kompleksu mechowisk i lasów bagiennych. Mamy nadzieję na jego szybkie powiększenie – wraz z innymi organizacjami przyrodniczymi zgłosiliśmy nasze grunty nad Rospudą do włączenia w powierzchnię rezerwatu.

Konferencje, szkolenia, warsztaty

Na pewno mijający rok obfitował w mokradłowe wydarzenia – okazje do spotkań ekspertów i pasjonatów bagien, poszerzania i wymiany wiedzy. Zaczęło się w zeszłoroczny Dzień Mokradeł, 2 lutego 2024, od zorganizowanego przez Centrum Ochrony Mokradeł spotkania ekspertów przyrodników z decydentami wysokiego szczebla pod hasłem „Ochrona i odnowa mokradeł: jak to zrobić w Polsce?”. Na spotkaniu, z udziałem ministrów i urzędników resortów klimatu i środowiska, rolnictwa, infrastruktury oraz finansów, uzgodniono, że mokradła będą traktowane priorytetowo i zobowiązano się do szybkiego przyjęcia strategii ich ochrony. Co z tego się udało – napisaliśmy powyżej, niemniej dalej trzymamy za słowo i apelujemy o spełnienie obietnic.

W czerwcu w Biebrzańskim Parku Narodowym odbyła się międzynarodowa konferencja europejskiego oddziału [Society of Wetland Scientists](#) – było to pierwsze w Polsce spotkanie tej międzynarodowej organizacji zrzeszającej bagiennych naukowców. Zaraz potem odbyła się druga (tym razem międzynarodowa) edycja [Letniej Szkoły Bagiennej](#) organizowanej przez Centrum Ochrony Mokradeł. Ważnym wydarzeniem była też listopadowa konferencja „[Woda dla Mokradeł: retencja i nawadnianie](#)”, zorganizowana przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska.

Na koniec chcemy docenić lokalne działanie niesamowitej młodej grupy obrońców mokradeł. To [Grupa Brzozaki](#) – dzieci i młodzież ze wsi Chośnica na Kaszubach, działająca pod opieką emerytowanej nauczycielki Ewy Orzechowskiej. Ich projekt „Nasze Mokradła – Nasza Przyszłość” i działania w drodze do odszukania, zrozumienia i przywrócenia pamięci o najbliższych im mokradłach śledziliśmy z ciekawością, podziwem i wzruszeniem.

CO PRZYNIESIE KOLEJNY ROK? SZANSE, WYZWANIA, ZAGROŻENIA...

Dużo pieniędzy dla mokradeł w lasach

W 2025 roku rozpoczynają się trzy duże ogólnopolskie projekty mokradłowe – Lasy dla Mokradeł, Mała Retencja Górská i Mała Retencja Nizinna. Te kierowane przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych projekty potrwają niemal pięć lat. Jako partner tych projektów, odpowiedzialny za wybór działań i monitoring efektów, Centrum Ochrony Mokradeł wyraża nadzieję na jak najlepsze wydatkowanie środków z pożytkiem dla „naszej wspólnej przyszłości” – by użyć sloganu tegorocznego święta mokradeł. Czy się uda – pokaże czas, bo na przeszkodzie do odtwarzania bagien stoją zarówno bariery natury administracyjnej (różna własność gruntów, podział kompetencyjny między resortami), jak i środowiskowo-klimatycznej (czyli po prostu coraz większe deficyty wody).

...oraz na gospodarkę wodną w samorządach

Nie jesteśmy pewni, czy tę informację traktować jako szansę, czy zagrożenie. Oto w ramach Krajowego Planu Odbudowy, [samorządy wiejskie dostały właśnie 1,1 mld złotych do wykorzystania na gospodarkę wodną](#). Te pieniądze mogą być wykorzystane zarówno na poprawę retencji i renaturyzację rzek, jak i na odnawianie systemów melioracyjnych, regulację rzek i dalsze spuszczenie wody z krajobrazu. Niestety, więcej w nas obaw niż nadziei związanych z tym strumieniem finansowym.

„Tarcza wschód” – co oznacza dla mokradeł?

Zapowiedzi rządu o budowie umocnień militarnych wzdłuż wschodniej granicy mogą być, jak dowodzą naukowcy z [Państwowej Rady Ochrony Przyrody](#), szansą dla mokradeł – to wszak jedna z najlepszych naturalnych barier dla przemieszczania się ciężkiego sprzętu. Czy szansa ta zostanie wykorzystana z poszanowaniem interesu przyrody – to się okaże zapewne już wkrótce. Mamy nadzieję, że sprawdzą się zapowiedzi o odtwarzaniu bagien, a nie sprawdzą – te o pogłębianiu rowów melioracyjnych.

OBCHODY ŚWIATOWEGO DNIA MOKRADEŁ 2025

Zachęcamy do uczestnictwa w odbywających się w całej Polsce wydarzeniach dedykowanych mokradłom. W tym roku, jest to prawdziwy kilkudniowy maraton, który zacząć można już 31 stycznia:

POLESIE

31 stycznia (piątek) – Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych i Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS w Lublinie zapraszają na konferencję „[Przyszłość sobiborskich mokradeł](#)” (Okuninka).

WARSZAWA

1 lutego (sobota) – obchody Światowego Dnia Mokradeł na Wydziale Biologii Uniwersytetu Warszawskiego (ul. Miecznikowa 1) to wydarzenie o popularnonaukowej formule, otwarte (bez rejestracji) dla wszystkich chętnych, organizowane przez Centrum Ochrony Mokradeł ([szczegóły wydarzenia](#)):

W tym roku w programie m.in.:

Odkrywanie tajemnic z życia bobrów i ich roli w utrzymaniu mokradeł (wykład przedstawi Andrzej Czech z okazji wydania książki o tym gatunku), jak ludzie postrzegają niedostatek i nadmiar wody (według badań antropolożki, Małgorzaty Owczarskiej) oraz co ważnego wydarzyło się w temacie mokradeł w 2024 roku.

Oprócz wykładów, jak co roku, wspaniałą okazją do interakcji wszystkich przybyłych będzie **Bazar Idei Bagiennych**, a na nim stoiska i możliwość porozmawiania z osobami, które badają i chronią mokradła. Będzie o historii zapisanej w torfie i wnioskach, jakie możemy z niej wyciągnąć na przyszłość. O świeżo powołanym, największym w województwie mazowieckim użytku ekologicznym i o innych lokalnych działaniach. O bobrach też.

Osoby, które nie mogą osobiście dotrzeć na wydarzenie, zapraszamy do [śledzenia transmisji online](#).

2 lutego (niedziela) – spacer: po Białych Błotach w Wołominie, prowadzony przez Centrum Ochrony Mokradeł ([szczegóły](#)) oraz nad rzeczką Zimna Woda koło Brwinowa, prowadzony przez Stowarzyszenie Dziedzictwa Kulturowego i Krajobrazowego oraz Koło Gospodyń Wiejskich Kania w Kaniach ([szczegóły](#)).

POZNAŃ, 3-5 lutego – II PAKT DLA MOKRADEŁ

Konferencja naukowa, Wydział Archeologii UAM w Poznaniu

W tym roku naukowy środek ciężkości obchodów Dnia Mokradeł przenosi się do Poznania, gdzie w dniach 3-5 lutego odbędzie się druga edycja PAKTU DLA MOKRADEŁ – konferencji naukowej skupiającej wszystkie środowiska. Ponad 300 uczestników obradować będzie w licznych sesjach tematycznych (rejestracja na wydarzenie jest już zamknięta, ale wykłady plenarne można będzie śledzić [online](#)).

BYTÓW, 6 lutego – spotkanie z mokradłami i Bytowski manifest bagienny

Grupa Brzozaki z Chośnicy (gmina Parchowo) i bytowskie stowarzyszenie Nenufar, organizują w Bytowie [obchody Światowego Dnia Mokradeł](#). Bytowskie wydarzenie będzie miało charakter edukacyjno-artystyczny. Rozpocznie się w niedzielę 2 lutego od wystawy zdjęć na bytowskim rynku, przedstawiających uroki bytowskich obszarów mokradłowych, a w czwartek 6 lutego o godz. 11.00 na bytowskim rynku rozpocznie się „spotkanie z mokradłami”. W programie konkursy, spacer nad bytowskie rzeki „z kropelką bagiennego manifestu” oraz seans filmu pt. „Obrówka - nasza rzeczka”.

Wiele innych wydarzeń związanych z obchodami Światowego Dnia Mokradeł można znaleźć w mediach społecznościowych i prasie. Zachęcamy do poszukania wydarzeń w Twojej najbliższej okolicy.